

Hochschule für
Musik und Tanz Köln

Hochschule für Musik und Tanz Köln - Hochschulbibliothek

De musicae artis cummedicina connubio

Künzel, Anton

Halae, 1800

Ernestus Fridericus Theophilus Reche

[urn:nbn:de:hbz:kn38-9931](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:kn38-9931)

DE
AMYRIDIS SPECIEBUS
OFFICINALIBUS

C O N S E N S U
FACULTATIS MEDICAE HALENSIS

PRAESIDE

IOANNE CHRISTIANO REIL,
FACULT. MEDIC. p. t. DECANO, MEDIC. PROF. p. o. cef.

UT

GRADUM DOCTORIS MEDICI

LEGITIME ADIPISCATUR,

D. XIII. NOV. MDCCCL.

PUBLICICE DISPUTABIT

ERNESTUS FRIDERICUS THEOPHILUS
RECHE,

MILICIA • SILESIVS.

HALAE,

TYPIS I. G. RUFFII.

VIRO
EXCELLENTISSIMO,
EXPERIENTISSIMO
IOANNI IOSEPHO KAUSCH,
MEDIC. ET PHILOS. DOCTORI, ARCHIATRO
POPULARI CIRCULI MILICIA - TRACHENBERG,
ET ADELNAUENSIS,

FAUTORI SUO
SUMME VENERANDO
PIETATIS CAUSSA
HOCCE OPUSCULUM
DICAT

E. F. T. RECHE.

DE
AMYRIDIS SPECIEBUS
OFFICINALIBUS.

I.
GENUS IPSUM ET NOMEN.

Diu omnino atque ab omni fere antiquitate notae fuerunt variae plantae huic generi adscriptae: ipsum vero nomen genericum ac character huius essentialis primum a *Brownio* constitutus. Is enim tum maritimae tum balsamiferae flores fructusque in India occidentali investigans optime eruit, novum genus constituere, quod Amyridem dixit, cum sca-teat quavis fere species balsami naturalis insigni copia et fragranti odore polleat. Quid, quod et nova species, in horto botanico academiae huius culta, quamque Ill. *Sprengelius simplicifoliam* nuncupat, fragrantem odorem spirat, si folia terantur aut discerpantur.

Nomen ipsum, a *Brownio* lectum, optime compositum est. "*Apugis* enim signat abundantiam *μύρον* seu balsami, sicut *ἄξυλος* abundantiam arborum: *α* enim non semper privativum, vocibus praefixum, sed augmentativum etiam, ex *ἄγαν* forte contractum,

Characterem genericum primus *Linnaeus* expressit. Pertinet autem genus ad octavam classem: distinguitur ab aliis tum calyce quadridentato et corolla tetrapetala, tum maxime nectario glanduloso staminifero germen cingente, tum demum fructu drupaceo, intra quem nux unica haeret. Nectarium autem, ad characterem genericum relatione meruit primus *Willdenovius* 1). Maximum addit id nectarium esse in quibusdam guianensibus speciebus, quas *Aubletius* *Icicarum* nomine insignit. Eas autem *Icicas* id etiam distinguit a reliquis *Amyridis* speciebus, quod plures nuces in drupa contineant. Hinc vel mutandus character *Amyridis* genericus, vel *Icicae* genus separandum videtur. Ordine progrediar, quem sequuntur et *Linnaeus* et *Willdenovius*.

II.

AMYRIS ELEMIFERA,

fol. ternatis, quinatis pinnatisque subtus tomentosis.

Eam arborem primus descripsit Gulielmus *Piso* iconemque illustravit 2, nomine *Icicaribae*: optimam

1) Spec. plant. tom. II. p. I. p. 338.

2) De Indiae utriusque re naturali et medica, lib. IV, c. 8. p. 122. (fol. Amsteld, 1658.)

1 — 7 —
vero hodiernum iconem exhibuit Marcus Ca-
resby 3).

Ex his atque e descriptione auctorum patet:
arborem esse fago silvaticae nostrati similem, citra
insignem trunci crassitiem in singularem altitudinem
succrescere; folia esse modo ternata, modo quinata,
modo septenata, sed omnia coriacea, nitida; fascicu-
los florum in axillis apparere; petalorum colorem
subviridem esse: fructus rubros, mole olivarum,
quorum substantia pariter olet ac succus ex arbore
incisa stillans. Hic enim inciso cortice effluit, noctu
spissescit, mannae similis, levi virore conspicuus,
mannaë molem adfectans ac foeniculi odore fragrans.

Is succus iam ex India occidentali transvehitur
in Europam, nomine *Elemi*, neque satis differt a
vera resina Elemi, quae ex orientali India provenit.
Potest enim iisdem usibus exhiberi. Aptius autem
de hac substantia loquemur, dum de alia specie
praeceperimus.

Crescit arbor non solum in Carolinis, sed
et in Brasilia et Cumana.

Usus eius ad emplastra, quibus corroborari
possit ventriculus, praedicat iam Gulielmus Piso.

3) Natural history of Carolina, Florida and the Bahama-
Islands, tom. II. p. 33. tab. 33. (fol. Lond. 1743.)

Provenire *Elemi* occidentale e *Burserae* cuiusdam specie declaravit quondam *Linnaeus* 4), sed ipse dubium mox reddidit 5), nuperrimisque *Vireyi* observationibus manifesto constat, *Burseram* gummiferam *Tacamahacae* potius matrem esse, quam *Elemi* 6).

III.

AMYRIS KATAF,

*fol. ternatis, apice serratis, pedunculis confertis
bifidis.*

Petrus Forskoleus primus hanc speciem ad Bait-el-fakih in Arabia yemenensi invenit 7. Atque ex eius descriptione patet, esse nonnunquam, ni plerumque hanc speciem dioicam, cum masculos duntaxat flores examinare potuerit. Nectarium etiam animadvertere nequivit. Folia vidit modo obtusa, modo acuta. Baccas in alia arbore ac florente vidit globosas, umbilico impresso.

Narrarunt Arabes, arborem hanc quotannis tempore pluvioso intumescere et praegnantem evadere pulvere rubro fragranti, quo feminae regionis *Abu-arisch*, ubi copiose invenitur, capita adspargere et lavare soleant.

4) *Amoenit. acad.* vol. VII. p. 56.

5) *Ib.* vol. VIII. p. 191.

6) *Tromsdorfs Journ. der Pharmacie*, B. 17. St. 2. S. 325.

7) *Flor. aegyptiaco-arabica*, p. 80.

Varietatem etiam in medium profert, *Kafal* dictam, quae maiore proceritate, rubro ligno, foliis iunioribus villosis acutis; adultioribus glabris saepe obtusis gaudet. Adfirmarunt autem Arabes, eandem speciem esse iuniorem *Karaf*, adultiorem *Kafal* fieri. Utraque spirat odorem fragrantissimum balsami, quod albedo colore etiam e pulpa baccae viridis vulneratae stillat.

Lignum *Kafal* magna commerciorum pars est, et ad Aegyptum transfertur, ubi vasa hydrophora fictilia fumo eius impraegnantur, ut gustum aquae participant, huic genti acceptum.

Gummi huius arboris purgans esse medicamentum idem auctor testatur.

Ex his vero notis Ill. *Sprengelius* effecit, *Cancamum* veterum, suffimentorum genus, rubrum, myrrhae simile, quod ex arbore sorbo simili petebatur, ad sinum persicum et per Arabiam australem crescente, nihil aliud esse, quam nostrum gummi 8). Veteres etiam interno usui *Cancamum* suum commendasse, patet e *Dioscoridis* testimoniis; ab Ill. *Sprengelio* allatis,

8) *Antiquit. botan.* p. 87. 88.

IV.

AMYRIS OFOBALSAMUM,

fol. pinnatis, foliolis sessilibus.

AMYRIS GILEADENSIS,

fol. ternatis integerrimis, pedunculis unifloris lateralibus.

Eadem ratio compositionis foliorum et hic obtinere videtur, ac in Amyride elemifera, quod nempe modo ternata, modo pinnata, modo etiam bipinnata inveniantur, pro varia aetate ac pro vario solo, quo fruuntur. Qui primus hanc plantam descripsit, *Theophrastus* 9), rutae similia declarat folia, quae omnino bipinnata sunt, in quo quidem sequaces habet *Dioscoridem* et *Plinium* et alios. Qui primus autoptes eam delineavit *Prosper Alpinus*, folia quoque habet inferiora ternata et quinata, superiora pinnata 10). Uberius et disertius idem confirmat celeberrimus peregrinator, *Petrus Belonius*, qui hortum balsami fruticibus constitutum prope a Cairo visitavit 11). Hic, inquit, lentiscinorum foliorum modo sunt formata, ita utrinque in communi petiolo nata, ut in rosis, fraxinis vel iuglandibus videre est, ciceris tamen foliorum magnitudinem non excedunt; sicque constructa est eorum

9) Hist. plant. lib. IX. c. 6. p. 999. ed. Bodaei a Stapel.

10) De plantis Aegypti, c. 14. p. 60. (4. Patas. 1640.)

11) Les observations de plusieurs singularitez, trouvées en Grèce, en Asie, Judée, Egypte etc. liv. II. ch. 39. p. 140. (8. Anvers 1555.)

series, ut postremum foliolum, extimam alam occupans, imparem numerum efficiat; nam totius alae foliolis numeratis, terna quina aut septena inveniuntur; septenarium certe numerum vix superare animadvertimus: extremum autem foliolum reliquis maius est, facto etenim ab illo progressu, reliqua sensim minutiora fiunt, ut in rutae foliis.

Biseculari post Belonium intervallo *Forskö-*
leus 12) illustris peregrinator Amyridis Opobalsami prope urbem Haes in Arabia felici crescentis folia solummodo ternata declarat, sed medium etiam maius obovatum, lateralía minora, ovalia. Forskölei herbario utens *Martinus Vahl* egregie delineari curavit Amyridis huius exemplar, foliis ternatis, foliolis integerrimis: dixit autem cum *Linnaeo* gileadensisem 13). Distinxerat quidem iamdiu *Linnaeus* eam speciem ab alia, foliis pinnatis, quam et *Alpinus* et *Belonius* viderant, quamque Opobalsamum nuncupaverat; sed ipse summus vir ingenue fatetur, dubium superesse, sintne hae duae species verae, an solae varietates unius. Immo denique concludit, vel esse utramque plantam unius eiusdemque speciei, vel differentiam pariter parvam, ac inter *Jasminum* officinale et grandiflorum, vel inter *Nigellam* arvensensem et

12) L. c. p. 79.

13) Symbol. botan. tom. I. p. 28. tab. II.

sativam: utramque producere idem balsamum maiore vel minore copia 14).

Deinde novum fere dubium natum est ex inquisitione *Gleditschii*, qui ramum floriferum, per *Hacquetum* a famoso illo *Reineggio* acceptum foliis gaudere modo ternatis, modo pinnatis, modo tripinnatis observavit. Parum stabilia argumenta eum docere visa sunt, novum genus constitui hoc frutice, nempe *Balsameam meccanensem* dicendum, quum tamen haud sufficienter flores, fructus autem minime indagaverit 15).

Denique et *Jacobus Brucius*, illustris peregrinator, delineavit Balsamum suum, seu Balsami fruticem foliis ternatis, quinatis, septenatisque, licet prava sit icon 16). Et *Willdenowius* ipse, licet utramque speciem singulatim proferat, nequaquam inficiatur, forte non esse distinctas, sed et solo et aetate compositionem foliorum variare 17. Id quidem dubium, collectis omnibus iam adlatis testimoniis, in veritatem claram abire videtur, unicam speciem adesse *Amyris Opobalsamum* dicendam, quae modo ternatis, modo pinnatis foliis gaudeat, atque pedunculos ferat unifloros laterales.

14) *Amoenit. acad.* vol. VII. p. 69.

15) *Schriften der berl. Gesellsch. naturforsch. Freunde*, B. III, S. 116. 127, tab. III, fol. 2.

16) *Bruce's Reisen*, Th. V. Pl. 2. 3.

17) *Spec. plant.* tom. II, p. I, p. 334. 335.

Jam de patria huius fruticis quaerendum est, de qua quidem varia et sibi contraria fere antiquitus prolata sunt.

Qui inter antiquos optime balsami fruticem descripsit, *Theophrastus* nullibi sponte provenire eum perhibet, sed coli in hortis duobus Syriae 18). Licet *Strabo* de iisdem paradisis balsami syriacis prope Hierochuntem sitis loquatur 19), alio tamen loco disertis verbis fatetur, apud Sabaeos in locis Arabiae maritimis provenire eos frutices 20). Cum eodem consentit *Iosephus* 21), qui Sabaeorum reginam Salomoni attulisse prima fruticis huius exemplaria, ut in Gileadensem regionem transplantare iuberet, testatur. Ei testimonio contrariam opinionem profert *Brucius*, cum a pristina inde antiquitate circa Gilead provenisse eos frutices statuit. Id autem efficit e loco *Geneseos* 22), ubi Ismaelitae dicuntur e Gilead praeter aromata etiam Zeri in Aegyptum transvexisse. Eam vocem Zeri interpretes vulgares reddunt balsamum. Neque tamen desunt, docente Ill. *Sprengelio*, commentatores Judaici, qui vel terebinthinam vel aliam resinam intelligunt. Idem praeceptor re-

18) L. c. p. 996. 997.

19) Lib. XVI. p. 1099. ed. *Almeloveen*.

20) Lib. I. p. 190.

21) *Anriq. judaic.* lib. V. p. 230.

22) C. XXXVII. 25.

tulit, in versione septuaginta interpretum eam vocem resinae nomine reddi: syriaco idiomate adfinem vocem Zaro mastichen significare, unde satius esse videtur, mastichen, (cuius mater Pistacia Lentiscus est, in Palaestina et praecipuis circa Gilead proveniens,) mastichen inquam in Geneseos eo loco adsumere, quam balsamum.

Suo tempore *Dioscorides* 23) in unius Judaeae peculiari quadam convalle et in Aegypto nasci balsamum profitetur, neque an sponte ibi nascatur frutex, diserte exponit. *Plinius* soli Palaestinae eum fruticem adiudicat, qui a Pompejo triumphante et ab Imperatoribus Vespasianis Urbi ostensus fuerit: pro quo etiam dimicatum fuerit, quum Iudaei ipsi in eum saevirent, a Romanis defensum 24). In Arabia crescere succumque eius a serpentibus amari, refert e rumore vago *Pausanias* 25). Id iudicium de patria confirmat *Prosper Alpinus* 26); confirmat etiam *Belonius* 27), qui oppidum Beder aut Bedruna, inter Meccam et Medinam situm, montibus ambiri narrat, in quibus balsami frutices non raro crescant. *Forskoleus* invenit arbores suas balsamiferas ad Oude prope ab urbe Haes in Arabia fe-

23) Lib. I. c. 18. p. 17. ed. *Sartacen*.

24) Lib. XII. c. 25. p. 672.

25) Lib. IX. c. 28. p. 86. ed. *Fac*.

26) *Dialogus de balsamo*, p. 16. (4. Patav. 1639.)

27) L. c.

lici 28). Denique *Brucius* Abessiniam peragrans invenit sponte crescentes balsami frutices ad Assab, seu veterum Sabam, oppidum ad mare rubrum situm. In eius vicinia sponte crescere arbusculam hanc usque ad promontorium Bab-el-mandeb dictum, inter myrrhiferas arbores, inde vero a Sabaeis in Arabiam felicem, forte primum in Beder aut Bedruna, fuisse transportatum 29).

Haec sunt, quae de patria huius fruticis constant, unde colligendum est, Africam potius quam Asiam eum sponte produxisse, deinde in Arabiam, ex Arabia vero in Iudaeam et in Aegyptum transplantatum fuisse.

De modo vero, quo succus is elicitur, varia et veteres et recentiores referunt.

Quem primo loco nomino, *Theophrastus*, sequentia narrat: Arborem punicae mali magnitudine incidi unguibus ferreis sub aestu maximo, sed quod manat, multum non esse, vix enim toto die concham posse impleri. *Dioscorides* *Pyracanthae* magnitudinem et similitudinem habere eum fruticem adserit, differre autem secundum proceritatem, gracilitatem

28) L. c. p. 801

29) L. c. p. 28. 29.

et scabritiem. Sub aestu maxime excipi opobalsamum unguibus ferreis incisa arbore. Sed tam paucum exstillare, ut quotannis vix plures, quam seni septenive congii colligantur, inibique pondus duplo argento rependi. *Plinius* incidit vitro, lapide osseisque cultellis adfirmat arbusculam, Ferro laedi vitalia odisse plantam. Emoriri protinus, eadem amputari supervacua patientem. Incidentis manus librari artifice temperamento, ne quid ultra corticem violet. Succum e plaga manare, eximiae suavitatis, sed tenui ploratu, lanis colligi in cornua. Ex his novo fictili condi, crassiori simile oleo et in inusto candidum. Rubescere deinde, simulque decrescere e translucido. Ter vero arbores percuti omnibus aestatibus, postea deputari.

Symeon Sethus 30) in Aegypto cultam arbusculam ultra duos cubitos non emergere; ferro incidit inferiorem caudicem versus autumnum, elici oleo similem succum, cui vasis commisso supernatet albidum et tenue oleum, quod pretiosissimum, medium vero subfulvum: facibus autem uti Aegyptios ad smegmata manuum.

Cum his veteribus consentit fere *Prosper Alpinus* 31), gravissimus testis. A scarificato enim caudicis cortice destillare aestate opobalsamum, statimque eductum albescere, postea in viridem, tertio in au-

30) De cibariorum facult. p. 9, ed. *Gyrald.*

31) De plantis Aegypti, p. 54.

reum, denique in melleum colorem mutari. Olere initio acutissimo et eximio odore, qui multis capitis dolorem concitare soleat, senio vero confectum vix sentiri in eo aliquem odorem. Refert praeterea: Scherifum Meccae, e gente Muhammedis, mittere quotannis Turcarum regi opobalsami tres aut quatuor libras, praefecto Cairi libram, et praefecto peregrinatorum Meccam visitantium semilibram. Unde divinare licet, eius succi commercium solius Muhammedis gentis praerogativum esse, quae et fraudem facile committere et pretium substantiae pro lubitu augere potest.

Brucius non inficiatur, caute esse incisionem perpetranda: securi tamen hodie eam fieri, atque exeunte aestate, ubi succus vegetiori gaudet circuitu. Balsami frutices arabicos incidi a solis tribus sacrae Muhammedicae filis: confirmat ceteroquin, quae Alpinus de pensione quotanni, a Scherifo Meccae exacta, refert.

Opobalsami genuini notas, maxime eas, quibus discernitur ab adulterato, veteres uberrime ac disertissime tradiderunt. Praeter odorem fragrantissimum Dioscorides requirit sinceritatem, acoris defectum, dilutionem facilem, levitatem, adstringentem et submordicantem gustu indolem. Vitiari vel melle, vel cerato myrtino aut cyprino, oleo terebinthino, lentiscino, balanino aliisque: ea autem maleficia facile deprehendi: siquidem sincerus lanae in-

stillatus, si deinde eluatur, neque maculam facit neque notam ullam relinquit: at vitiatus inhaerescit. Genuinum etiam ait lacti instillatum illud coagulare, quod spurius non efficiat. Quin et sincerum lacti aut aquae infusum celeriter diffundi ac lactescere; at adulteratum olei modo innatare ac in orbem circumagi. Hallucinari porro, qui genuinum balsamum existiment aquae instillatum prius ad ima sidere fundumque petere, ac postea tanquam qui facile diffundatur et diffluat, sursum remeare.

His addit *Plinius*: optimum colorem rufum esse, secundum albidum, peiorem viridem, pessimum nigrum. Nec manifestiorem esse alibi fraudem: quippe millibus denarium (100 thaleris) sextarii empti vendente fisco trecentis denariis (30 thaleris) venire. „In tantum, addit, expedit augere liquorem.“

Legitimum credit balsamum *Symeon Setbus*, si ferrum eo inunctum et igni admotum candeat, deinde si aquae infusum statim fundum petat. Alias etiam notas adfert, quae a veteribus desumit. Refert *Prosper Alpinus*, opobalsamum verum recens eductum per quinquennium turbidum manere, a quo tempore durescere incipiat, per decennium fere ipsum clarissimum ac ut aurum splendescere, postea senescens turbidum rursus evadere. Senescens quoque statim fundum petere, aquae immissum. Cum his consentiunt omnino, quae *Brucius* adfert.

Quam *Veslingius* praedicabat notam, pelliculam nimirum aquae innatantem, cui gutta huius balsami

instillata fuerit, reicitur ab aliis, qui eandem pelliculam nasci ex oleo iuniperi aut resina pini vel abietis ostendunt 32).

Nunquam autem contentio acrior orta est de veri opobalsami examine, quam sacculo decimo sexto, cum Venetiani accusarentur a Romanis, adulteratum opobalsamum ad conficiendam theriacam adhibere. Plusquam viginti libri de hac re conscripti sunt, quorum aliquot collegit *Volckamerus* in Examine Opobalsami. Norib. 1640.

Quod vero usum opobalsami attinet, a prisca antiquitate iam velut irritans et calefaciens commendatum fuit. Ad menstrua, lochia, lotium ciendum; adversus vertiginem, tussin, orthopnoeam, et serpentum morsus et aconiti toxicum exhibebatur. Et hodie Aegyptii Arabesque adhibent ad omnes pene morbos. Vulnera autem mirifice eo curari *Alpinus* 33) ipse testatur: fatetur etiam, in serpentum et scorpionum morsibus maxime iuvare: in peste, ut ab eius contagio caveatur, nihil maius aut utilius orientales populi agnoscunt, si modo quotidie drachma dimidia vorari possit. Quod vero experimentum perpauci, ob summum huius balsami pretium instituere possunt,

B 2

32) *Murray* apparat. medic. vol. IV. p. 41.

33) *De plant. Aegyp.* p. 56.

Ea praeconia si ad verum exiguntur, non sat firma esse videntur. Etenim balsamum illud haudquaquam aliis constituitur partibus ac reliqua, imo ipsi terebinthinae similem habet fere compositionem. Etenim praeter oleum aethereum, fragrantissimi odoris caussam, continet acidi benzoici exiguam copiam, quam et in balsamo canadensi et peruviano et aliis deprehendimus. Eiusmodi balsama commoda esse in organorum urinariorum vitis experti sunt medici: quin etiam nonnunquam ulcera interna posse incitante eorum effectum consolidari. Id credibile etiam esse de balsamo Meccano, experientia constat tum *Quarini* 34), tum *Sydenhami* 35). Huius vero audacia, qui in ipsa virulenta blennorrhoea illud exhibuit, taxanda potius est, cum in secundaria duntaxat adhibendum esse videatur.

Exhibetur autem, sicut et alia balsama, guttatim cum saccharo, gummi arabica, mucilaginibus aut vitello ovi subactum. Alioquin etiam difficulter digeritur, nimisque stomachum et intestina irritare ac sanguinis circuitum accelerare solet.

Olim etiam fructus seu drupas huius Amyridis, nomine Carpobalsami ad conficiendam theriacum aut mithridatium adhibebant. Sed desuevit eius usus. In Arabia quoque exprimitur non raro

34) Animadvers. pract. p. 89.

35) Opp. p. 334.

e ramis oleum, multo peius vero opobalsamo, Xylobalsamum dictum, de cuius coctione Prosper Alpinus plura tradidit.

V.

AMYRIS AMBROSIACA,

fol. pinnatis. foliolis septenis periolatis oblongis acuminatis, pedunculis multifloris subcorymbosis axillaribus.

Eam speciem primus invenit Aubletius in sylvis Guianae et ad litora maris, bonaque icone illustrari curavit 36).

Arbor est ad triginta pedes et ultra semet elevans, cortice subrufo, rugoso, fisso et inaequali, ligno albo, media parte rufescente. Foliola sunt vitidia, glabra, integra. Capsulam fert drupaceam in duos, tres aut quatuor loculos dissilientem, in quovis loculo nucleum unicum continentem.

Inciso cortice effluit succus purus, pellucidus, balsamicus, fragrans, qui siccatus abit in resinam albido gryseam, qua utuntur incolae ad suffimenta. Eius resinae drachmam unam in vino rubro exhibent incolae Guianae contra dysenteriam. Pulpa fructus

36) Histoire des plantes de la Guiane française, tom. I, pl. 130, p. 337.

etiam viscosa indurescit in resinam gryseam ad sufficientia utilem,

Rouellius credit, Ambram gryseam esse succum resinosum huius arboris, qui per terram colatus, tandem aqua marina transformetur in Ambram 37). Ea opinio confirmari videtur *Rumphii* testimonio, qui tum e *Canario* suo odorifero, tum e *Nanario* minimo, tum etiam ex arbore *Roweyl* dicta resinam sudare perhibet, cum ambra quadantenus odore congruam. Retulit etiam procurator batavus insulae *Mauritii*, in ea insula, non procul a mari crescere arbores vastissimus, quarum radices semper versus mare sese extendunt, istumque succum odoratum sudant, qui in mare delabens maris fluxu ventisque appellitur ad litora orientalium insularum 38).

Id etiamnum similis vero fieri videtur, si similem appulsum fructuum *Lontari* domestici *Gärtn.*, seu nucis *Cocos* maldivicae ad litora insularum maldivensium ac *Africae* orientalis perpendimus. Etenim is fructus, insignis molis, ante centum hos annos inter rarissimos ac pretiosissimos numeratus, auri fere aut argenti saltem duplo pondere emebatur, quum patriam eius nemo nosset. Postquam autem insulae *Sechelles* detectae essent,

37) *Willdenow* spec. plant. tom. II. p. 1. p. 336.

38) *Rumph.* herbar. amboin. vol. II. p. 164.

palnam Galli invenerunt, huius fructus feracem, cuius deinde pretium adeo eviluit, ut in quovis fere museo eiusmodi fructus iam animadvertere possis 39). Ii fructus solius maris fluxu ab insulis Sechelles usque ad Maldivenses per spatium centum et quinquaginta milliarium, et ad litora Africae orientalis, per intervallum octoginta milliarium appellantur.

Itaque simile quid Ambrae gryseae accidere, facili coniectura aliquis consequetur.

At vero plura obstant, quominus hanc sententiam amplecti possimus. Ambram enim gryseam, quae in tam diversis mundi partibus, quae plurimis millibus milliarium distant, uti in India occidentali, Madagascara, Mauritii insula, in Maldivensibus, ad novae Hollandiae et Guineae oras et in insulis fere omnibus ad Eurum sitis legitur, tantum e talibus arboribus provenire, a vero longissime alienum videtur. Quantopere enim remota nova Guinea a Mascarenis insulis, quibus adnumeratur Mauritii insula! Et, si *Rouellii* sententia vera fuerit, fieri plane nequiret, e Guianae oris ad insulas Oceani orientalis posse levissimum hunc succum transvehiri.

Cum Lontari fructibus longe alio modo se res habet. Ii enim graviores, grandiores facilius possunt ad magis vicinas insulas et oras appellii.

39) *Sonnerat voyage à la nouv. Guinée*, p. 3. 4. — *B. Bergius von Leckereyen*, Th. I, S. 59. 60.

Accedit gravissimum argumentum. Notum nempe est, sub zona torrida in libero oceano ventum fluxumque fere per totum annum ex orientali parte flare atque profluere. Nullum autem exstat exemplum, fructus quosdam aliasve res ex hisce versus Etrum sitis insulis ad Occidentem in Africam et Madagascaram prolabi; multo minus ergo ex istis regionibus in orientem.

Denique certo certius est, *ambram*, *sepieae* loliginis et octopodiae ossibus mixtam in corporibus physeterum reperiri, quod celeberrimo et nuperrimo testimonio *Championi* extra omnem dubitationis aleam ponitur 40). Id iam Arabes cognoverunt. Namque *Serapion* 41), et qui eum sequitur, *Symeon Sethus* 42) e cetaceis sumi eam substantiam perhibent. Immerito apud *Willdenovium* (l. c.) *Dioscoridis* et *Plinii* testimonia adferuntur. Videtur autem ea massa simili modo ac moschus et castoreum, generari, similibusque et quidem animalibus conflari particulis. Constat enim *ambra* principio extractivo, pinguedine animali, oleo fragrantissimo et ammoniac 43). Quae quidem partes et in moscho praedominantur 44).

40) *Voigts Magazin für die Naturkunde*, B. VIII, St. I, S. 77.

41) *De simpl.* c. 196, f. 150. ed. *Savien*.

42) *L. c.* p. 9.

43) *Gf. Sam. Kriegl et Abr. Abeleven in Histoire de l'acad. de Berl.* ann. 1763. p. 125 — 144.

44) *Werner diss. de Moscho*, Gott. 1784.

VI.

AMYRIS ZEYLANICA,

fol. pinnatis petiolatis glabris, racemis interruptis axillaribus.

Eam speciem, nondum delineatam, *Königius* in insula Zeylan detectam cum *Retzio* 45) communicavit, cuius descriptionem hic adiungere licet;

Arbor est cortice cinereo. Folia pinnata, quinata vel septenata, foliolis petiolatis ovatis, integerrimis, nudis, venis fere transversalibus. Pedunculus axillaris, elongatus, tomentosus, in quo glomeruli nonnulli florum involucrati: infimus pedicellatus, superiores sessiles. Involucra cordata, sessilia, tomentosa. Calyx subglobosus, tridentatus, coriaceus, tomentosus, corolla maior. Petala tria cava, extus tomentosa, margine fusco nudo. Stamina sex. Drupa sicca, ovata, sesquipollicaris. Nux ossea, crassa, praeter loculamentum pro nucleo bina habet in ipsa substantia ossea nuci parallela foramina, quasi trisperma esset nux.

Haec quidem in sicco exemplari instituta analysis differentiam quandam indicat partium fructificantium, quae posset forte componi, si in recentibus floribus experirentur scrutatores, quonam modo congruat cum ceteris Amyridis speciebus.

45) *Observ. botan. fasc. IV, p. 25. f.*

Id tamen persuasum habet *Retzius*, hanc arborem largiri verum officinarum *Elemi*.

Ea resina, veteribus ignota, a saeculo decimo sexto inde in officinas nostras introducta est. Veram resinam esse, patet ex *Neumanni* analysi, qui trigesimam partem totius substantiae puram invenit esse resinam, praeterea decimam sextam partem constitui oleo essentiali fragranti 46).

Exstat in officinis nostris eius nomine massa solida, semipellucida, flavescens cum mixta virore, amaricans, odore ad anethum accedente. Quanquam olim interno usui commendabatur ad menses pellendos, hodie tamen velut irritans soli fere balsamo *Arcaei* admiscetur, quod ad digestionem vulnorum adhibetur.

46) *Murray* appar. medic. vol. IV. p. 30.

T H E S E S.

I.

Diagnosis encephalitidis dubia.

II.

Febris biliosa affectio, soli systemati bilifero in-
haerens.

III.

Virtus antisypilitica acidi nitri nondum satis probata.

IV.

Mortis signa dubia sunt.
